

کومه‌لې قورئان خوینان و مەریوان نه‌قشبه‌ندی له‌سەر شیوازی گیرانی پرسه‌ ناکوکن

به‌دواداچوون:
سعدی شیخ مومندی

له‌دوای پشک‌کش کردنی پرۆژه‌یه‌ک بۆ وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف و کاروباری ئایینی له‌سەر ئه‌وه‌ی که‌وا له‌ کاتی بوونی پرسه‌دا قورئان خوینان قورئان نه‌خوینان و به‌لکو له‌ جیاتی ئه‌وان ئامیزی ته‌سجیل به‌کار به‌یت، له‌ به‌دواداچوونیکدا سه‌ره‌تا کاوه شاکر قادر سه‌رۆکی کومه‌له‌ی قورئان خوینانی کوردستان له‌ وه‌لامی ئه‌وه‌ی

له‌ پرسه‌کاندا ته‌سجیل به‌کار به‌یت قورئان خوین نه‌به‌یت گوتی "به‌نسبه‌ت ئه‌م شته‌ی که‌وا له‌ ئارا‌دایه‌ که‌ نه‌ه‌یشته‌نی قورئان خوین له‌ پرسه‌کاندا وه‌ هه‌روه‌ها که‌م کردنه‌وه‌ی رۆژانی تازیه‌ که‌ له‌ سێ رۆژه‌وه‌ بکریته‌ دوو رۆژ، ئیبه‌ وه‌کو قورئان خوین یاوه‌کو کومه‌له‌ی قورئان خوینان شته‌که‌مان زۆر پێ باش نییه‌، له‌لایه‌کی له‌وانه‌یه‌ ته‌ئسیر بکات له‌سه‌ر قورئان خوینه‌کان وه‌کو له‌سه‌ر ژبان و گوزهرانی ئه‌وانی، دووه‌مینیش مه‌سه‌له‌ی ئه‌وه‌ی سێ رۆژ بکریته‌ دوو رۆژ ئه‌گه‌ر ئیبه‌ش رازی بێن ئه‌وا له‌وانه‌یه‌ خه‌لکانی کوردستان رازی نه‌بن، وه‌ئه‌گه‌ر پرۆژه‌کش له‌لایه‌نی که‌سیک له‌ وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف دانرابه‌یت ئیبه‌ له‌ نزیکه‌وه‌ له‌گه‌ل جه‌نابی وه‌زیری ئه‌وقاف و کاروباری ئایینی و به‌رپه‌وه‌ری ئه‌وقافی هه‌ولیر کۆبوونه‌وه‌یه‌که‌مان کرد وه‌کو کومه‌له‌ و قورئان خوینه‌کانیشمان کۆکرده‌وه‌، جه‌نابی وه‌زیر ئه‌م شته‌ی ره‌تکرده‌وه‌ و وتی ئیبه‌

به‌ته‌نها خه‌ریکی خویندنی قورئان نین به‌لکو ئامۆزگاری پشک‌کش به‌ ئا فره‌تانی ئاماده‌بووی پرسه‌که‌ ده‌کەین

بۆ زیاتر ئاشنا بوون به‌ پرۆژه‌ی ناوبراو له‌ په‌یوه‌نده‌ی که‌ ته‌له‌فونیدا له‌گه‌ل خاوه‌نی بیروکه‌ی ئه‌م پرۆژه‌ به‌ریز (مه‌ریوان نه‌قشبه‌ندی) گوتی "من ئه‌م پرۆژه‌یه‌م ئاراسته‌ی وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف و کاروباری ئایینی کردوه‌ و به‌ریز وه‌زیری ئه‌وقاف پێی راگه‌یاندم که‌وا پرۆژه‌که‌ ئه‌خه‌ینه‌ به‌رنامه‌ی کاری وه‌زاره‌ت و، ئه‌یخه‌ینه‌ به‌ر ده‌ستی ئه‌نجومه‌نی بالایی وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف که‌وا بالاترین ئه‌نجومه‌نه‌ له‌ وه‌زاره‌ت، ئاگادارم ئیقبالیکی باشی پرۆژه‌که‌ هه‌یه‌ چ له‌لایه‌ن وه‌زاره‌ت چ له‌لایه‌ن یه‌کیته‌ی زانایان چ له‌لایه‌ن جه‌ماوه‌ری کوردستان. ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ی که‌وا قورئان خوینه‌کان ئارازین به‌م پرۆژه‌یه‌ ئه‌وا ته‌نها له‌په‌ڕووی مادیه‌وه‌ زه‌رر مه‌ند ده‌بن ئه‌گه‌نا هه‌چ پاساوئیکیان نیه‌ وه‌له‌په‌ڕووی شه‌رعیه‌وه‌ هه‌چ پاساوئیکیان نیه‌، من ده‌لیم بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م کیشه‌یه‌ش چاره‌سه‌ر به‌یت ئه‌ندامی کومه‌له‌ی قورئان خوینان ئه‌وانه‌ی که‌ دانه‌مه‌زاون ئه‌وا دابمه‌زێردین بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م پاساوه‌ش نه‌میتیت، هه‌روه‌ها من ده‌لیم ئه‌گه‌ر له‌ پرسه‌یه‌که‌شدا قورئان خویندرا به‌لام به‌بێ به‌رامبه‌ر بوو ئه‌وا هه‌چ کیشه‌وه‌ گرفتیکیمان نیه‌، نه‌وه‌کو به‌ به‌رامبه‌ر به‌یت وه‌ه‌روه‌ها ئه‌م پرۆژه‌یه‌ ۱۴ خالی له‌ خۆگرتوه‌ یه‌کیکیان هه‌یه‌ که‌ قاری نه‌به‌یت ئه‌گه‌نا خالی تر هه‌یه‌ وه‌کو له‌سه‌رتاسه‌ری کوردستان پرسه‌ یه‌ک به‌خه‌رت نه‌وه‌کو له‌ سلیمانی دوو رۆژ، من ئیستا ئاگادار له‌ زۆر شوین وه‌کو ئه‌م پرۆژه‌ی من داوام کردوه‌ پرسه‌کان به‌ریوه‌ ده‌چیت و کاسیت به‌کار دیت وه‌ کاسیته‌کانیش ئیستا له‌ بازاره‌کاندا به‌م شیویه‌ پرسه‌ به‌ریوه‌وه‌، چوه‌، له‌ هه‌ولیریش به‌ریز ماموستا مه‌لا بشیر پرسه‌ی هه‌بووه‌ به‌م شیویه‌ به‌ریوه‌ی به‌ردووه‌ که‌ جێ ده‌ستخۆشیه‌"

وه‌ دامه‌زراوین وه‌ له‌ پش ئیبه‌ له‌ سلیمانی کومه‌له‌یه‌کی تر هه‌بوو له‌ کاتی دوو ئیباریه‌ی وه‌ بیستم که‌ کومه‌له‌کیان راگیرا، بۆیه‌ ئیبه‌ له‌ پایته‌ختی هه‌ریز به‌ پیوستمان زانی ئه‌م کومه‌له‌یه‌ هه‌به‌یت. کومه‌له‌که‌مان پیک هاتوه‌ له‌ ئافره‌تان و پیاوان نزیکی زیاتر له‌ ۴۰۰ ئه‌ندامان هه‌یه‌ ئه‌ندامه‌کانیشمان هه‌مووی قورئان خوینی پرسه‌کان نیه‌ به‌لکو هه‌یه‌ فه‌رمانبه‌ره‌ ماموستایه‌ قوتابیه‌و دکتوره‌وه‌ هه‌موو چین و توێژه‌کانی له‌خۆگرتوه‌، به‌لام ئه‌وانه‌ی که‌ له‌ پرسه‌کاندا ده‌خوین نزیکه‌ی ۱۰۰ که‌سن به‌ پیاو و ئافره‌تان بۆیه‌ کاره‌کانیشمان جۆراو جۆره‌ خول ده‌که‌ینه‌وه‌ شیوازی خویندنه‌وه‌ی قورئان و هه‌نهری ده‌نگ و ئه‌م جۆره‌ شتانه‌یان فیه‌ر ده‌که‌ین رۆژانه‌ش چه‌ند که‌سانیکمان وه‌کو ده‌سته‌ی کارگیریه‌ی له‌ کاره‌کانی خۆمان ده‌ست به‌کارین و به‌هیوای ئه‌وه‌ین زیاتر خه‌زمه‌تی قورئان خوینان بکه‌ین.

کاوه شاکر له‌ وه‌لامی ئه‌وه‌ی له‌گه‌ل کومه‌له‌ی هاوچه‌شنی خوتان له‌سه‌ر ئاستی عیراق و ده‌ره‌وه‌ی عیراق یه‌کتر ناسینان هه‌یه‌. گوتی "له‌سه‌ر ئاستی کوردستان له‌گه‌ل سلیمانی و ده‌وک و سۆران یه‌کتر ده‌ناسین، له‌سه‌ر ئاستی عیراقیش له‌گه‌ل قورئان خوینانی به‌غدا و به‌صره‌ و که‌ربه‌لا موصل و که‌رکوک و ده‌ژیت که‌ ده‌یه‌ویت (فه‌وزایه‌کی خه‌لاق) له‌ کوردستان دروست بکات بۆ دروینه‌ی ئه‌نجامه‌کانی له‌ به‌رژه‌وه‌ندی خۆیدا. له‌ دوا وشه‌ما ده‌لیم کاوه‌ سه‌رده‌شتی جوانه‌مه‌رگ هه‌رگیز موسته‌هه‌قی ئه‌و چاره‌نوسه‌ نه‌بوو، هه‌رگیز موسته‌هه‌قی ئه‌و پلانه‌ نه‌ه‌یتیه‌ نه‌بوو، هه‌رگیز موسته‌هه‌قی ئه‌و کوشتنه‌ درنده‌یه‌ نه‌بوو، به‌لام هه‌له‌ی هه‌ره‌ گه‌وره‌ی ئه‌و به‌ریزه‌ دوور له‌و جۆشان و خه‌وشانه‌ سه‌رتاسه‌ره‌ی که‌ زۆر جار هه‌قیقه‌ت بزر ده‌کات ئه‌وه‌یه‌، یاری نه‌ه‌یتیه‌ و ته‌مومژاوی ئه‌نجامی لیل و نه‌ه‌یتی

داوایان لیکردین وه‌کو رێ پیاوانیک یا خۆپیشاندانیک بکه‌ین له‌ پش په‌رله‌مان و وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف، ئیبه‌ باسی ئه‌وه‌مان کرد جارێ پرۆژه‌که‌ له‌ دیراسه‌کردنه‌ و جێ به‌جێ نه‌بووه‌، به‌لام ئه‌گه‌ر که‌را ئیبه‌ له‌م بروایه‌ن قورئان خوینان به‌م شیویه‌ ناوه‌ستن داوای ئه‌وه‌ ده‌که‌ن ئه‌م شته‌ به‌م جۆره‌ چاره‌سه‌ر نابێ، بۆیه‌ ناچار ده‌بین چاره‌سه‌ریک بدۆزینه‌وه‌ قورئان خوینه‌کان له‌م شته‌ زه‌رر مه‌ندیک زۆر ده‌بن نه‌وک به‌ته‌نها قورئان خوین به‌لکو له‌ کوردستان شیوازی پرسه‌ تیک ده‌چێ. سه‌رۆکی کومه‌له‌ به‌باره‌ی ئه‌وه‌ی ئایا خه‌لک له‌گه‌ل ئه‌وه‌یه‌ ئه‌م پرۆژه‌یه‌ سه‌ر بکه‌وه‌ی یا له‌گه‌ل پای ئیبه‌ن؟ گوتی "خه‌لکی کوردستان له‌ ئاستیکی وائین که‌وا بیانه‌وه‌ی ئه‌م پرۆژه‌یه‌ جێ به‌جێ بکری چونکه‌ ئیبه‌ وه‌کو باس کرد له‌ خه‌لک زۆر نزیکی رۆژانه‌ په‌یوه‌ندیمان پێ ده‌کری به‌ته‌له‌فون و یاخود له‌ نزیکه‌وه‌ دین سه‌ردانی کومه‌له‌ ده‌که‌ن، که‌ به‌م پرۆژه‌یه‌ دله‌کران ده‌لین ئیبه‌ داتان ناوا واکومان ده‌به‌ن که‌وا ئیبه‌ ئه‌م پرۆژه‌یه‌مان داناهه‌ بۆیه‌ من له‌م بروایه‌م خه‌لکی کوردستان له‌گه‌ل ده‌نگی ئیبه‌ن"

ناو براو له‌ وه‌لامی ئه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وته‌کانی کومه‌له‌که‌تان بۆ ئه‌ندامی چیه‌؟ گوتی "کومه‌له‌ی قورئان خوینان له‌ سالی ۲۰۰۴

پاشماوه‌ی: "کوشتنی سه‌رده‌شت و دوو وشه‌ی دوای په‌هیل ..."

میلله‌ته‌که‌مان پێی تیده‌په‌ریت. جیگای داخه‌ که‌ وازه‌ن ده‌کریت که‌ ئه‌و میدیایه‌ که‌سانیک یاری گۆره‌پانی سیاسی به‌ریوه‌ی ده‌به‌ن، و به‌ ئاشکرا خیتابیکیان هه‌یه‌ و به‌ نه‌ه‌یتی خیتابیکیان تر. ئه‌و ره‌وته‌ میدیایه‌ به‌و شیویه‌ی ئیستا کوردستان به‌ره‌و له‌توبنیکه‌ گه‌وره‌تر ده‌بات و مه‌ترسی هه‌یه‌ دیسان شه‌ری هه‌یزه‌کانی سلیمانی وه‌ه‌ولیر هه‌لگیرسیتیه‌وه‌، گومانم نیه‌ له‌ دله‌سۆزی خه‌لک له‌ ده‌ربه‌رینی ناره‌زاییه‌کان، به‌لام زۆر به‌ گومانم له‌ ده‌سته‌ پیلانگیریه‌ی که‌ له‌ وه‌تی هه‌یه‌ له‌سه‌ر پیلان

یه‌که‌گرتوه‌ بۆ ده‌رچوون به‌ خیتابیکێ کوردی یه‌ک هه‌لوئیس، وکۆتایی هه‌ینان به‌بریاوی مۆنۆپۆلکراو بۆ دوو حزبه‌ گه‌وره‌که‌، ئه‌و میدیایه‌ ته‌شه‌هریه‌ ده‌ق له‌و کۆره‌ سیاسیه‌ ده‌چیت که‌ هه‌ر جاره‌ی یه‌ک دوو که‌سی ره‌وتی کومه‌نیست ده‌هاتنه‌ ناوی وه‌ه‌موو جه‌وی هۆله‌کیان تیک ده‌دا، ئیستا ئه‌و جۆره‌ میدیایه‌ که‌سانیک ده‌ست و دم پێس به‌ریوه‌ی ده‌به‌ن به‌ لیشاوی جوین و قسه‌ی ناخه‌زی دوور له‌ هه‌موو ئاداب و به‌هه‌یه‌که‌ ده‌به‌شته‌وه‌ به‌بێ گویندانه‌ هه‌چ شتیک وه‌یچ بارودوخیکێ ناسکی که‌

له‌ به‌یاننامه‌یه‌کی کومه‌لیک له‌ ماموستایانی ئایینی زۆر به‌توندی دژ به‌ تیرۆرکردنی سه‌رده‌شت عوسمان وه‌ستانه‌وه‌، روونکردنه‌وه‌یه‌کیان داوه‌ له‌سه‌ر هه‌ندیک نووسه‌ر که‌ بێ ده‌نگن به‌رامبه‌ر ئه‌و تاوانه‌، به‌لام به‌کۆر پرۆژه‌ی ئایینه‌کاندا ده‌چن له‌ لایه‌کی به‌یاننامه‌که‌دا هاتوه‌:

له‌کاتیک دا ئیبه‌ سه‌رقالی نووسینی ئه‌م به‌یاننامه‌ بووین هه‌والی تیرۆرکردنی رۆژنامه‌نووسیکمان پیگه‌یشت به‌ناوی سه‌رده‌شت عوسمان ئیبه‌ وه‌ک ماموستایانی ئایینی له‌رۆژی هه‌ینی له‌سه‌ر میمه‌به‌ر باسمان کردوه‌وه‌ هاوسۆزی و هاو خه‌می خۆمان ده‌رده‌برین بۆ ئه‌م به‌ریزه‌ و داوا ده‌که‌ین به‌زوتترین کات تاوانباران به‌سزای خۆیان بگه‌ن و ریکریش له‌م کاره‌ نزیکه‌وه‌ بگه‌ن تا دووباره‌ نه‌بیته‌وه‌، ده‌سا ئیبه‌ رۆشه‌نبیران هاو خه‌بات و هاو سه‌نگه‌ر له‌گه‌ل ماموستایانی ئایینی له‌به‌رامبه‌ر پشیلکاری و گه‌نده‌لی و ناعه‌دالیه‌تیه‌کان با ده‌نگمان به‌یه‌که‌وه‌ به‌یت بۆ ئه‌وه‌ی زیاتر و زۆر تر له‌ یه‌ک سه‌نگه‌ر خه‌زمه‌تی رۆشه‌نبیر بکه‌ین و ئه‌زمونی کوردستان و جاره‌نوسه‌که‌ی بپارێزین.

ئه‌م په‌یامه‌ دله‌سۆزی و خه‌مخۆریه‌ له‌لایه‌ن میرانگرانی پیغه‌مه‌به‌ران و خه‌مخۆرانی ئه‌م میله‌ته‌ بۆ سه‌رجه‌م چین و توێژه‌کان و له‌نیو ئه‌وانیشدا بۆ سه‌رۆکی هه‌ریز و سه‌رۆکی حه‌کومه‌ت و سه‌رۆکیه‌تی په‌رله‌مان و هه‌موو ئه‌و دام و ده‌زگایانه‌ی له‌ حه‌کومه‌تی هه‌ریزدا بالاده‌ستن، به‌یاننامه‌که‌مان به‌په‌رۆشه‌وه‌ قه‌بول بکه‌ن و هه‌رچی زوو ریکری له‌م کاره‌ بکه‌ن و هاوسۆزی و هاوه‌لوئیسستی خوتان راگه‌یه‌ن بۆ پیکه‌وه‌ ژبان و ته‌بابی و ئاشتی و خۆشه‌گه‌زه‌رانی و سه‌قامگیری هه‌ریزه‌که‌مان، گرینگی پێدان نیشانه‌ی خه‌مخۆریته‌وه‌ بۆ ئایین و خاکی وولات.

کومه‌لیک له‌ پش نوێژ و تارخوینانی شاری هه‌ولیر و ده‌وروبه‌ری ده‌قی به‌یاننامه‌که‌ وه‌ک خۆی له‌ سایته‌ ستانده‌ر بخوینه‌وه‌